

Received: 14-03-2020

Revised: 03-05-2020

Accepted: 12-05-2020

แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

Guidelines for Active Learning Management to Promote Reading Literacy for Junior High School Students

สุพรรณิ ขาวงาม¹

Supanee Khawngam

supanee.kha@msu.ac.th

ดนิตา ดวงวิไล²

Dhanita Dounwilai

dhanita.d@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) พัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งคัดเลือกตามเกณฑ์แบบเจาะจง คือ ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 จำนวน 85 โรง เป็นครู 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สาระหลัก ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 340 คน ใช้เครื่องมือแบบสอบถาม ระยะที่ 2 พัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการยืนยันรูปแบบโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) คัดเลือกตามเกณฑ์แบบเจาะจง เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่านของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับ

¹ นิสิตปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Ph.D. Student in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University

² ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. หลักการ แนวคิด ทฤษฎีพื้นฐาน 2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 4. ชิ้น 4. ระบบสังคม 5. หลักการตอบสนอง และ 6. ระบบสนับสนุน

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก, การรู้เรื่องการอ่าน, การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ, ทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้, แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก

Abstract

The present study aimed 1) to investigate the current problems and needs of developing active learning management model to promote reading literacy for junior high school students, 2) to develop the model of active learning management to promote reading literacy for junior high school students. There were 2 phases of the study; phase 1 was the study related to studying the current problems and needs of developing the model of active learning management to promote reading literacy. The sample of this phase were 340 teachers who teach Thai language, science and social studies in junior high school level of 85 schools under the secondary Educational service area office 33 and the sample was selected by purposive sampling. Phase 2 was the development model of active learning management which confirmed the model by using connoisseurship method with purposive criteria and consisted of 9 experts. The statistics used were percentage, mean and standard deviation.

The results of the study revealed that; 1) teachers have opinion related to the current problems and needs of active learning management to promote reading literacy rated in more level and the needs of developing active learning management model to promote reading literacy for junior high school students rated in more level. 2) The model of active learning management to promote reading literacy for junior high school students consisted of 6 elements as follows; 1) principles and basic theory of the model, 2) objectives, 3) 4 steps of learning management, 4) social system, 5) principle of responses, and 6) supporting system

Keywords: Active Learning Management Model, Reading Literacy, Connoisseurship, Connectivism Theory, Active learning

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอ่านภาษาไทยเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน เด็กจะต้องรู้จักสัญลักษณ์ที่เป็นตัวอักษรไทย คือ พยัญชนะ สระและวรรณยุกต์เพื่อนำมาประสมแล้วสามารถแปลงเสียงคำๆ นั้น และเข้าใจความหมายของคำ โดยเชื่อมโยงประสบการณ์ของตนเข้ามาช่วยเสริมให้เข้าใจคำและความหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนั้น ไม่มีวิธีการสอนใดเป็นสูตรสำเร็จการสอนที่ดี ครูจำเป็นจะต้องเลือกสอนการอ่านให้แก่เด็ก ต้องรู้จักวิธีการสอน ใช้วิธีสอนหลากหลายวิธีผสมผสานกันตามความสามารถของเด็กแต่ละวัยและพิจารณาถึงความเหมาะสมของสภาพแวดล้อม (สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2559, น.8) นอกจากนี้ ครูจะต้องตระหนักว่า การสอนอ่านที่ดีเป็นพื้นฐานในการพัฒนาการศึกษา เพราะการอ่านเป็นกระบวนการเริ่มต้นของการเรียนรู้ ทำให้เกิดการขยายความรู้และทักษะที่แต่ละบุคคลพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต การอ่านทำให้คนจำนวนมากประสบความสำเร็จจากการอ่าน ข้อมูล ความรู้ ที่สามารถเปลี่ยนคนทั้งด้านความคิด ทักษะคิด ความเชื่อ พฤติกรรมและตำแหน่งหน้าที่

ในโลกของศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและการคิดค้นพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ การศึกษาได้เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมความรู้ความคิดให้กับเยาวชนของประเทศ การอ่านและการรู้หนังสือ (Reading Literacy) จึงเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต เนื่องจากการอ่านและการรู้หนังสือทำให้เกิดความรู้ความสามารถ และส่งเสริมให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ การประยุกต์ใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิต หากมีความบกพร่องหรือไม่มีทักษะการอ่านการเขียนก็จะส่งผลกระทบในการสื่อสารและการเรียนรู้ และจะ

เป็นปัญหาในการดำรงชีวิตต่อไปได้ (สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2562, น.บทนำ)

การวัดผลประเมินผลการศึกษาทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ ได้แก่ การประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) การประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (NT) การทดสอบความถนัดทั่วไป (GAT) ในการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา (LAS) และการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งใช้เป็นหลักเกณฑ์ของคุณภาพผู้เรียน ผลของคุณภาพผู้เรียนดังกล่าว อยู่ในระดับไม่น่าพึงพอใจ กล่าวคือ การประเมินการรู้เรื่องการอ่าน (Reading Literacy) พบว่า ประเทศไทยอยู่ลำดับที่ 49 – 52 เมื่อเทียบกับประเทศในแถบเอเชีย ประเทศไทยอยู่ลำดับหลังเวียดนามและผลการศึกษาขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา Organization for Economic Co-operation and Development หรือ OECD ภายใต้การดำเนินของโครงการ PISA ได้ศึกษาสำรวจการรู้การอ่านในประเทศไทยพบว่า นักเรียนไทยอายุ 15 ปีส่วนใหญ่มีผลทดสอบอยู่ที่ระดับ 2 (จากทั้งหมด 6 ระดับ) ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน OECD และนักเรียนไทยร้อยละ 37 มีผลคะแนนการรู้การอ่านต่ำกว่าระดับ 1 (OECD, 2009, p.71) ในการประเมินของ PISA 2009 พบว่า คะแนนการรู้การอ่านของนักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยการรู้การอ่าน 421 คะแนน ต่ำกว่าระดับคะแนนมาตรฐานซึ่ง OECD กำหนดและมีแนวโน้มลดลง เมื่อเทียบกับผลสำรวจในปี 2000 การอ่านเป็นด้านที่มีคะแนนลดลงมากที่สุด (ลดลง 32 คะแนน) อยู่ในช่วงลำดับที่ 56 - 60 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD มากกว่าหนึ่งระดับ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2559, น. 9-12) นอกจากนี้ผลการประเมินของ PISA 2018 ซึ่งเน้นการประเมินด้านการอ่าน มีนักเรียนเข้าร่วมการประเมินประมาณ 600,000 คน ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของนักเรียนอายุ 15 ปี จำนวนประมาณ 32 ล้านคนทั่วโลก จาก 79 ประเทศ/ เขตเศรษฐกิจ สำหรับประเทศไทย มีนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมการประเมิน จำนวน 8,633 คน จากโรงเรียน 290 โรงเรียนในทุกสังกัดการศึกษา พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยในด้านการอ่าน 393 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 487 คะแนน) คณิตศาสตร์ 419 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 489 คะแนน) และวิทยาศาสตร์ 426 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 489 คะแนน) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ PISA 2015 กล่าวได้ว่า ด้านการอ่านมีคะแนนลดลง 16 คะแนน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.), 2562, น.1-3)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการรู้เรื่องการอ่าน (Reading Literacy) พบว่า มีงานวิจัยที่สนใจศึกษาการพัฒนาการรู้เรื่องการอ่าน ปัญหาของการรู้เรื่องการอ่านและแนวทางในการส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่านจำนวนมาก ทั้งนี้ ศิริรัตน์ จำแนกสาร. (2556, น.224-229) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้การอ่าน ของนักเรียนอายุ 15 ปี ในประเทศไทย โดยได้พัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้การอ่านของนักเรียนและตรวจสอบความตรงของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแปรความผูกพันต่อการอ่าน อภิปัญญาในการอ่าน และกลวิธีในการสอนของครูรวมกันอธิบายความแปรปรวน ของการรู้การอ่านในระดับนักเรียนได้ร้อยละ 46.50 และระดับโรงเรียน ร้อยละ 78.70 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง เชิงบวกต่อการรู้การอ่านของนักเรียนมากที่สุด คือ ความผูกพันต่อการอ่าน รองลงมาคืออภิปัญญาในการอ่าน และกลวิธีการสอนของครู แสดงให้เห็นว่าถึงแม้กลวิธีการสอนของครูจะมีอิทธิพลทางตรงต่อการรู้การอ่านต่ำสุดแต่มีอิทธิพลทางอ้อม ต่อการรู้การอ่านสูง ดังนั้นครูควรปรับปรุงกลวิธีการสอนซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนา ความผูกพันต่อการอ่านและอภิปัญญาในการอ่านเพื่อให้การรู้การอ่านของนักเรียนสูงขึ้น และทัศนีย์ เศรษฐพงษ์และวิภาวรรณ เอกวรรณง (2563, น.85-96) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการรู้เรื่องการอ่านตามแนวทางการสอบแบบ PISA โดยใช้แนวคิด การอ่านจากต้นแบบของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการเรียนการสอน โดยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีความสามารถในการรู้เรื่องการอ่านในภาพรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากความสำคัญและปัญหาของการรู้เรื่องการอ่าน (Reading Literacy) ในช่วงต้นแสดงให้เห็นว่า การรู้เรื่องการอ่านเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เนื่องจากการรู้เรื่องการอ่านเป็นความรู้และทักษะพื้นฐานสำคัญในการศึกษาทุกสาขา และยังเอื้อประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมกับสิ่งแวดล้อมของการเรียนรู้ตลอดชีวิต นำไปสู่การบูรณาการทางสังคม บุคคลและการพัฒนาคนในที่สุด จึงสะท้อนให้เห็นถึงความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้เรื่องของการอ่าน โดยเฉพาะการพัฒนาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น ครูจึงจำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมปัจจัยสำคัญด้านการรู้เรื่องการอ่าน และต้องพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและหลักการจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถด้านการรู้เรื่องการอ่าน พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบแอคทีฟเลิร์นนิง (Active Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ครูผู้สอนให้ผู้เรียนได้แสดงออกในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้ผู้สอนได้ทราบว่ามีใครเข้าใจ ไม่เข้าใจ เข้าใจคลาดเคลื่อนอย่างไร นอกจากนี้เนื้อหาความรู้ที่มีความลึกซึ้งซับซ้อน มีผู้เรียนส่วนน้อยเท่านั้นที่จะสร้างความรู้ ความหมายได้จากคำพูดจากการบรรยายของครู ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถสร้างความรู้ ความหมาย จากคำพูดคำบรรยายได้ แต่การสร้างความรู้ ความหมายของผู้เรียนส่วนใหญ่ทำได้ดีขึ้น เมื่อได้คิด ลงมือทำ ได้อภิปรายร่วมกับเพื่อนและครู การเรียนรู้แบบแอคทีฟเลิร์นนิงจึงเป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ในด้านการเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจ และการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวต่อการเรียนรู้ สร้างความกระตือรือร้น ด้านการรู้คิดมากกว่าวิธีการสอนโดยให้ผู้เรียนท่องจำเพียงอย่างเดียว เป็นการเรียนเชิงรุกที่ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น เพราะผู้เรียนได้มีส่วนในการลงมือกระทำมากกว่าการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้เพียงอย่างเดียว (Passive Learning) (Sweller, 2006, pp.165-169) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแบรนฟอร์ด บราวน์และค็อกกิง ชินน์ (Bransford, Brown, & Cocking, 2000, pp.358-361) ที่ว่าการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเป็นการเรียนรู้ที่คงทนและยั่งยืน หากนักเรียนได้คิด ลงมือทำ ได้อภิปรายร่วมกับเพื่อนและครู โดยครูจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนลงมือกระทำด้วยตนเอง (Active learning) มากกว่าจัดการเรียนรู้ในลักษณะเน้นเนื้อหาความรู้ (Passive learning) ก็จะสามารถแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี รูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการอ่าน ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการอ่านที่มีคุณภาพ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้เรื่องการอ่านให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ คือ การเรียนรู้เชิงรุก ที่เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างกระตือรือร้น ส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนได้แบ่งปันความรู้ คิด/วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น มีความหลากหลายเหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน ผู้เรียนได้สำรวจ เสาะแสวงหาความรู้ แสดงความคิดเห็น มีโอกาสฝึกทักษะในการประเมิน ซึ่งทักษะเหล่านี้เป็นทักษะที่จำเป็น สามารถส่งเสริมให้นักเรียนรู้เรื่องการอ่าน จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

นิยามศัพท์

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แบบแผน โครงสร้างที่เป็นกรอบกระบวนการเรียน การสอน (Teaching Process Frame) ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยผ่านขั้นตอนการสร้างอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำแนวทางนี้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในงานวิจัยนี้หมายถึง แบบแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1) แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน ได้แก่ แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism Theory) ทฤษฎีประสบการณ์การเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ (Theory of Constructivism) และแนวคิดด้านการวัดผล/ประเมินผลการอ่านตามแนวทางการประเมิน การรู้เรื่องการอ่าน (Reading Literacy) ของโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA)

2) วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอน

3) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้นผู้เรียน (Stimulate) มีกิจกรรมย่อยคือ กิจกรรมกระตุ้นความสนใจและกิจกรรมตั้งจุดมุ่งหมายการอ่าน ขั้นที่ 2 ขั้นกระบวนการอ่าน (Process reading) มีกิจกรรมย่อยคือ กิจกรรมวิเคราะห์บทอ่านและกิจกรรมการสร้างความคิดรวบยอด ขั้นที่ 3 ขั้นอภิปรายและสะท้อนผล (Discussion and reflecting) มีกิจกรรมย่อยคือ อภิปรายผลการอ่านและการนำเสนอผลการอ่าน และขั้นที่ 4 ขั้นการประเมินผล (Evaluation) มีกิจกรรมย่อยคือ กิจกรรมประเมินผลงานการอ่านและกิจกรรมการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

4) ระบบสังคม โดยการกำหนดบทบาทผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง บทบาทครูเป็นผู้ออกแบบการจัดการเรียนรู้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และบทบาทชุมชนเป็น ผู้ที่มีส่วนสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการรู้เรื่องอย่างหลากหลาย

5) หลักการตอบสนองซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนกับกระบวนการทางสังคมที่ส่งเสริมการรู้เรื่อง การอ่าน

6) ระบบการสนับสนุนการเรียนรู้เป็นการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมในห้องเรียน/สถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้วิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning หมายถึง รูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการลงมือกระทำ มากกว่าการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้เพียงอย่างเดียว (Passive Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การเขียน การอภิปราย หรือการแก้ปัญหา โดยวิธีการดังกล่าวส่งเสริมให้เกิด การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผลตามสภาพจริง ตามเนื้อหาที่เรียนและแสดงออกในกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนได้ลงมือคิด ลงมือทำ ได้อภิปรายร่วมกับเพื่อนและครู ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวต่อการเรียนรู้ และสร้างความกระตือรือร้นด้านความรู้คิด โดยมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

- 1) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนโดยการลงมือทำ
- 2) ผู้เรียนเกิดทักษะการเชื่อมโยงความรู้
- 3) เน้นการจัดการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนกับเพื่อน/กระบวนการกลุ่ม (Group processing)
- 4) พัฒนาการคิดขั้นสูงในการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินผล
- 5) ผู้เรียนและผู้สอนรับข้อมูลป้อนกลับจากการประเมินอย่างรวดเร็ว

การรู้เรื่องการอ่าน (Reading Literacy) หมายถึง ความสามารถในการอ่านถ้อยความแล้วตอบคำถามจากถ้อยความ เป็นความสามารถที่นักเรียนจะทำความเข้าใจกับสิ่งที่อ่าน ได้แก่ ความสามารถในการเข้าใจสาระสำคัญของเรื่องราว จำแนกความเหมือนและความต่างของข้อมูล เชื่อมโยงสาระสำคัญเพื่อตีความ แปลความหมายของข้อความ วิเคราะห์ ประเมินค่าสิ่งที่อ่าน แสดงความคิดเห็นของตนเองต่อบทอ่านและให้ข้อโต้แย้งด้วยมุมมองของตนเองจากบทอ่านได้ นำคุณค่าที่ได้จากการอ่านไปปรับใช้ในชีวิตจริง ซึ่งมีกรอบการประเมินการรู้เรื่องการอ่าน 3 ด้าน ดังนี้

1) การเข้าถึงและค้นคืนสาระ หมายถึง ความสามารถที่นักเรียนอ่านเรื่องแล้วเข้าใจในสิ่งที่อ่าน บอกได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร ซึ่งนักเรียนสามารถหาคำตอบได้ในเนื้อเรื่องที่อ่าน รู้ขอบเขตของข้อมูลที่ต้องการว่าอยู่ในตำแหน่งใดของเรื่องที่อ่าน จำแนกความเหมือนและความแตกต่างของข้อมูลที่มีอยู่ในเรื่องได้

2) การบูรณาการและตีความ หมายถึง ความสามารถที่นักเรียนอ่านเรื่องแล้วเข้าใจเรื่องในภาพรวม เข้าใจความหมายที่ซ่อนอยู่ในสาระนั้น ระบุมโนทัศน์สำคัญหรือจุดประสงค์ของเรื่องที่อ่าน แล้วสรุปเป็นข้อความสั้นๆ ได้ สามารถระบุมโนทัศน์สำคัญของเรื่อง เชื่อมโยงส่วนต่างๆ ของข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจเรื่องที่อ่านและสามารถตีความเนื้อเรื่องนำไปสู่ความเข้าใจในสิ่งที่อ่านได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

3) การสะท้อนและประเมิน หมายถึง ความสามารถที่นักเรียนอ่านเรื่องแล้วรู้เนื้อหาสาระในเรื่อง นักเรียนสามารถวิเคราะห์เนื้อเรื่องทั้งในด้านของรูปแบบและวิธีการเขียนเรื่องที่อ่านได้ สามารถประเมินแสดงความคิดเห็น และให้ข้อโต้แย้งเรื่องที่อ่านจากบทอ่านในมุมมองของตนเองได้ นำคุณค่าที่ได้จากการอ่านไปปรับใช้ในชีวิตจริง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประโยชน์สำหรับครูผู้สอนที่ต้องการนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พัฒนาผู้เรียนให้เกิดการคิดขั้นสูงและเกิดความคงทนในการเรียนรู้และส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน 3 ด้านของผู้เรียน ได้แก่ การเข้าถึงและค้นคืนสาระ การบูรณาการและตีความและการสะท้อนและประเมิน

วิธีการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 จำนวน 85 โรงเรียน เป็นครู 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สาระหลัก ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระละ 1 คน ได้สาระละ 85 คน รวมทั้งสิ้น 340 คน ซึ่งคัดเลือกตามเกณฑ์แบบเจาะจง (purposive sampling) โดยมีหลักเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้ 1) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาการศึกษาตามสาขาวิชาที่สอน 2) มีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อย 1 ปี 3) เป็นครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยโดยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามในแบบสอบถาม โดยมีหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ คือ 1) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกในสายงานการสอน 2) มีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี และเป็นที่ยอมรับในวงการการศึกษา 3) มีความเชี่ยวชาญในด้านหลักสูตร ด้านวิจัยการศึกษา ด้านจิตวิทยา ด้านเนื้อหา (การรู้เรื่องการอ่าน) และด้านการวัดผลประเมินผล วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 340 คน

2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่านเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ค่าสถิติต่างๆ ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่า ร้อยละ ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คัดเลือกตามเกณฑ์แบบเจาะจง เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน โดยมีหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ คือ 1) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกในสาขาวิชาการสอน 2) มีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี และเป็นที่ยอมรับในวงการการศึกษา 3) มีความเชี่ยวชาญในด้านหลักสูตร ด้านวิจัยการศึกษา ด้านจิตวิทยา ด้านเนื้อหา (การรู้เรื่องการอ่าน) และด้านการวัดผลประเมินผล ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยโดยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามในแบบประเมิน โดยมีหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ คือ 1) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกในสายงานการสอน 2) มีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี และเป็นที่ยอมรับในวงการการศึกษา 3) มีความเชี่ยวชาญในด้านหลักสูตร ด้านวิจัยการศึกษา ด้านจิตวิทยา ด้านเนื้อหา (การรู้เรื่องการอ่าน) และด้านการวัดผลประเมินผล วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสังเคราะห์ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยผู้เชี่ยวชาญด้วยการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) โดยใช้แบบสอบถามกับครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 จำนวน 85 โรงเรียน 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สาระหลัก ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 340 คน ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 1

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล		จำนวน (n = 340)	ร้อยละ
1. เพศ	- ชาย	87	25.60
	- หญิง	253	74.40
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน	- ภาษาไทย	85	25.00
	- คณิตศาสตร์	85	25.00
	- วิทยาศาสตร์	85	25.00
	- สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	85	25.00
3. ประสบการณ์การสอน	- 1-5 ปี	123	36.20
	- 6-10 ปี	63	18.50
	- 11 ปีขึ้นไป	154	45.30

จากตาราง 1 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 74.40 สอนใน 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระละ 85 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ประสบการณ์การสอนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประสบการณ์การสอน 11 ปีขึ้นไป จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 45.30

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ข้อ	สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้	ระดับของปัญหา		
		$\bar{X}$	SD.	ระดับความคิดเห็น
ด้านการจัดการเรียนรู้				
1	ครูจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา	4.14	1.00	มาก
2	ครูดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้	3.89	0.88	มาก
3	ครูมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย	3.74	0.85	มาก
4	ครูจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่านของนักเรียน เช่น บันทึก รักการอ่าน กิจกรรมแข่งทักษะต่างๆ เป็นต้น	3.75	0.95	มาก
5	ครูจัดการเรียนการสอนเน้นการบรรยายเป็นหลัก	3.23	0.89	ปานกลาง
6	ครูจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการอ่าน	3.66	0.86	มาก
7	ครูจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างคำถามเพื่อหาคำตอบ	3.76	0.88	มาก
8	ครูจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนบูรณาการความรู้ ประสบการณ์เดิม กับข้อมูลในบทอ่าน	3.74	0.93	มาก
9	ครูจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และให้ข้อโต้แย้งจากมุมมองของตนเอง	3.71	0.85	มาก
10	ครูจัดการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ	3.90	0.96	มาก
11	นักเรียนมีความสนใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.72	0.73	มาก
12	นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนที่ครูกำหนดได้อย่างเหมาะสม	3.82	0.74	มาก
13	ครูปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	3.91	0.79	มาก
14	ครูจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงให้นักเรียน	3.90	0.87	มาก
15	ครูจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา/ตามแผนการจัดการเรียนรู้	4.08	0.90	มาก
16	ครูจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.29	0.96	มาก
17	ครูจัดการเรียนรู้ตามกรอบการประเมินการรู้เรื่องการอ่าน (PISA)	3.58	0.69	มาก
18	ครูนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนรู้	3.85	0.96	มาก
19	โรงเรียนมีนโยบายที่ส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน	3.94	1.00	มาก
20	โรงเรียนมีจุดเน้นในการพัฒนาการรู้เรื่องการอ่าน	3.81	0.97	มาก
	ค่าเฉลี่ยด้านการจัดการเรียนรู้	3.82	0.88	มาก
ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้				
21	ความพร้อมของสื่อ/แหล่งเรียนรู้ เช่น สื่อ/แหล่งเรียนรู้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน เป็นต้น	3.56	0.84	มาก
22	สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	3.73	0.82	มาก
23	ความทันสมัยของสื่อที่ส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน	3.54	0.80	มาก
24	ปริมาณของสื่อ/วัสดุ/อุปกรณ์ที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้	3.39	0.94	ปานกลาง
25	ความน่าสนใจของสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้	3.54	0.83	มาก
	ค่าเฉลี่ยด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้	3.55	0.85	มาก

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อ	สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้	ระดับของปัญหา		
		$\bar{X}$	SD.	ระดับความคิดเห็น
ด้านการวัดและประเมินผล				
26	ครูวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง	3.96	0.92	มาก
27	ครูวัดผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ (ตามแผนการจัดการเรียนรู้)	3.99	0.96	มาก
28	ครูประเมินผลการอ่านก่อน-หลังเรียนเพื่อศึกษาพัฒนาการ	3.68	0.92	มาก
29	ครูวิเคราะห์ผลการประเมินการอ่าน/การรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนรายบุคคล	3.64	0.92	มาก
30	ครูมีความรู้ในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่เหมาะสม	3.76	0.87	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านการวัดและประเมินผล		3.80	0.91	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		3.77	0.88	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.77$) เมื่อพิจารณารายด้านของระดับของปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}= 3.82$) รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X}= 3.80$) และด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}= 3.55$) ตามลำดับ โดยสรุปแยกเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนรู้

สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=3.82$) เมื่อพิจารณารายข้อของระดับของปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัญหาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ($\bar{X}= 4.29$) รองลงมา คือ ครูจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและครูจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา/ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}= 4.08$) ตามลำดับ

2. ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้

สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=3.55$) เมื่อพิจารณารายข้อของระดับของปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัญหาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X}= 3.73$) รองลงมา คือ ความพร้อมของสื่อ/แหล่งเรียนรู้ เช่น สื่อ/แหล่งเรียนรู้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน เป็นต้น ($\bar{X}= 3.56$) ความทันสมัยของสื่อที่ส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน ($\bar{X}= 3.54$) และความน่าสนใจของสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}= 3.54$) ตามลำดับ

3. ด้านการวัดและประเมินผล

สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=3.80$) เมื่อพิจารณารายข้อของระดับของปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัญหาครูวัดผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ (ตามแผนการจัดการเรียนรู้) ($\bar{X}= 3.99$) รองลงมา คือ ครูวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ($\bar{X}= 3.96$) และครูมีความรู้ในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่เหมาะสม($\bar{X}= 3.76$) ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและตาม

หลักสูตรที่กำหนด ออกแบบด้านการวัดและประเมินผลให้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ (ตามแผนการจัดการเรียนรู้) เน้นการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เตรียมความพร้อมของสื่อ/แหล่งเรียนรู้ เช่น สื่อ/แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน เป็นต้น เตรียมสื่อที่ทันสมัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการอ่านและสื่อมีความน่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดระบบสนับสนุนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูถึงความต้องการการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการอ่าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ข้อ	ความต้องการการพัฒนาการจัดการเรียนรู้	ระดับความต้องการพัฒนา		
		$\bar{X}$	SD.	ระดับความคิดเห็น
การเรียนรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนด้านการเข้าถึงและค้นคืนสาระ				
1	นักเรียนอ่านเรื่องแล้วเข้าใจในเรื่องที่อ่าน บอกได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ใด เมื่อใดและอย่างไร	3.66	0.74	มาก
2	นักเรียนอ่านเรื่องแล้วหาคำตอบจากเนื้อเรื่องที่อ่านได้	3.70	0.74	มาก
3	นักเรียนอ่านเรื่องแล้วบอกขอบเขตของข้อมูลที่ต้องการว่าอยู่ในตำแหน่งใดของเรื่อง	3.59	0.72	มาก
4	นักเรียนจำแนกความเหมือนและความแตกต่างของข้อมูลที่มีอยู่ในเรื่องที่อ่านได้	3.56	0.70	มาก
	ค่าเฉลี่ยการเรียนรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนด้านการเข้าถึงและค้นคืนสาระ	3.63	0.73	มาก
การเรียนรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนด้านการบูรณาการและตีความ				
5	นักเรียนอ่านเรื่องแล้วเข้าใจเรื่องในภาพรวม	3.60	0.72	มาก
6	นักเรียนอ่านเรื่องแล้วเข้าใจความหมายที่ซ่อนอยู่ในสื่อนั้น	3.37	0.70	ปานกลาง
7	นักเรียนระบุใจความสำคัญหรือจุดประสงค์ของเรื่องที่อ่านได้	3.54	0.67	มาก
8	นักเรียนเชื่อมโยงส่วนต่างๆ ของข้อมูลที่อ่านได้	3.51	0.75	มาก
9	นักเรียนตีความเนื้อเรื่องนำไปสู่ความเข้าใจในสิ่งที่อ่านได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น	3.45	0.72	ปานกลาง
	ค่าเฉลี่ยการเรียนรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนด้านการบูรณาการและตีความ	3.49	0.71	ปานกลาง
การเรียนรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนด้านการสะท้อนและประเมิน				
10	นักเรียนวิเคราะห์เนื้อเรื่องในด้านรูปแบบการเขียนเรื่องได้	3.47	0.73	ปานกลาง
11	นักเรียนวิเคราะห์เนื้อเรื่องในด้านวิธีการเขียนเรื่องได้	3.44	0.78	ปานกลาง
12	นักเรียนแสดงความความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้	3.52	0.74	มาก
13	นักเรียนให้ข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้	3.48	0.74	ปานกลาง
14	นักเรียนประเมินเรื่องที่อ่านด้วยมุมมองของตนเองได้	3.51	0.75	มาก
15	นักเรียนนำคุณค่าที่ได้จากการอ่านไปปรับใช้ในชีวิตจริง	3.57	0.79	มาก
	ค่าเฉลี่ยการเรียนรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนด้านการสะท้อนและประเมิน	3.50	0.76	มาก
	ค่าเฉลี่ยโดยรวม	3.53	0.73	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.53) โดยความต้องการในการพัฒนาในด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนด้านการเข้าถึงและค้นคืนสาระ ($\bar{X}$ = 3.63) รองลงมา คือ การรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนด้านการสะท้อนและประเมิน ($\bar{X}$ = 3.50) และการรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนด้านการบูรณาการและตีความ ($\bar{X}$ = 3.49) ตามลำดับ โดยสรุปแยกเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

1. การรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนด้านการเข้าถึงและค้นคืนสาระ

ความต้องการการพัฒนาการจัดการเรียนรู้การรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านการเข้าถึงและค้นคืนสาระ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ = 3.63) เมื่อพิจารณารายข้อของระดับความต้องการพัฒนาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พัฒนาให้นักเรียนอ่านเรื่องแล้วหาคำตอบจากเนื้อเรื่องที่อ่านได้ ($\bar{X}$ = 3.70) รองลงมา คือ พัฒนาให้นักเรียนอ่านเรื่องแล้วเข้าใจในเรื่องที่อ่าน บอกได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ใด เมื่อใดและอย่างไร ($\bar{X}$ = 3.66) และพัฒนาให้นักเรียนอ่านเรื่องแล้วบอกขอบเขตของข้อมูลที่ต้องการว่าอยู่ในตำแหน่งใดของเรื่อง ($\bar{X}$ = 3.59) ตามลำดับ

2. การรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนด้านการบูรณาการและตีความ

ความต้องการการพัฒนาการจัดการเรียนรู้การรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านการบูรณาการและตีความ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.49) เมื่อพิจารณารายข้อของระดับความต้องการพัฒนาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พัฒนาให้นักเรียนอ่านเรื่องแล้วเข้าใจเรื่องในภาพรวม ($\bar{X}$ = 3.60) รองลงมา คือ พัฒนาให้นักเรียนระบุใจความสำคัญหรือจุดประสงค์ของเรื่องที่อ่านได้ ($\bar{X}$ = 3.54) และพัฒนาให้นักเรียนนักเรียนเชื่อมโยงส่วนต่างๆ ของข้อมูลที่อ่านได้ ($\bar{X}$ = 3.51) ตามลำดับ

3. การรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนด้านการสะท้อนและประเมิน

ความต้องการการพัฒนาการจัดการเรียนรู้การรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านการสะท้อนและประเมิน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ = 3.50) เมื่อพิจารณารายข้อของระดับความต้องการพัฒนาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พัฒนาให้นักเรียนนำคุณค่าที่ได้จากการอ่านไปปรับใช้ในชีวิตจริง ($\bar{X}$ = 3.57) รองลงมา คือ พัฒนาให้นักเรียนแสดงความความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้ ($\bar{X}$ = 3.52) และพัฒนาให้นักเรียนประเมินเรื่องที่อ่านด้วยมุมมองของตนเองได้ ($\bar{X}$ = 3.51) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ครูมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยแยกเป็นประเด็น ดังนี้

1) การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรมีลักษณะ คือ ควรมีบันทึกการอ่านในทุกวัน บทอ่านที่นำมาควรเป็นเรื่องที่ทันสมัยแปลกใหม่ บทอ่านควรเป็นทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง สื่อมัลติมีเดีย อินโฟกราฟิก ข้อความที่นำมาให้อ่านไม่ควรยาวเกินไป ควรเน้นการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิด วิเคราะห์อย่างหลากหลาย กระตุ้นความอยากรู้อยากอ่านของนักเรียน ให้นักเรียนได้เลือกอ่านตามความสนใจ เน้นกิจกรรมกลุ่มและช่วยกันแสดงความคิดเห็น มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ เน้นให้นักเรียนลงมือทำให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติและทำการวัดและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

2) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรมีขั้นตอน คือ วิเคราะห์หลักสูตร จากนั้นนำผลการวิเคราะห์มาจัดการเรียนรู้ มีขั้นนำ ขั้นสอนและขั้นสรุป แล้ววัดผลประเมินผลตามสภาพจริง เริ่มตามลำดับของกระบวนการอ่าน เริ่มจากรูปภาพ อ่านจับใจความ ค้นคว้าอิสระ ฝึกการนำเสนอ จัดบันทึกเรื่องราวที่น่าสนใจ จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เหมาะกับการเรียนรู้ จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ ให้เพียงพอต่อการอ่านและการเรียนรู้และจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นประจำ

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้น ผู้วิจัยนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และตามหลักสูตรที่กำหนด วัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการรู้เรื่องการอ่าน 3 ด้าน คือ การเข้าถึงและค้นคืนสาระ การบูรณาการและตีความ และการสะท้อนและประเมิน

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินความเหมาะสม ความสอดคล้องของรูปแบบ สรุปผลการประเมินและผลการพัฒนารูปแบบตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	SD.	ระดับความเหมาะสม
1	หลักการ แนวคิด ทฤษฎีพื้นฐาน ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความเหมาะสม	4.11	0.78	มาก
2	วัตถุประสงค์ของรูปแบบ มีความชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.44	0.73	มาก
3	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก มีความสอดคล้องกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และจัดลำดับเหมาะสมในการนำไปจัดการเรียน การสอน มีความเหมาะสม	4.56	0.73	มากที่สุด
4	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก สามารถช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้เรื่องการอ่าน	4.44	0.73	มาก
5	ขั้นกระตุ้นผู้เรียน	4.56	0.53	มากที่สุด
	5.1 กิจกรรมย่อยที่ 1 กิจกรรมกระตุ้นความสนใจ	4.56	0.53	มากที่สุด
	5.2 กิจกรรมย่อยที่ 2 กิจกรรมตั้งจุดมุ่งหมายการอ่าน	4.56	0.53	มากที่สุด
6	ขั้นกระบวนการอ่าน	4.33	1.00	มาก
	6.1 กิจกรรมย่อยที่ 1 กิจกรรมวิเคราะห์หาคำอ่าน	4.44	0.73	มาก
	6.2 กิจกรรมย่อยที่ 2 กิจกรรมการสร้างความคิดรวบยอด	4.33	0.71	มาก
7	ขั้นอภิปรายและสะท้อนผล	4.33	1.00	มาก
	7.1 กิจกรรมย่อยที่ 1 อภิปรายผลการอ่าน	4.11	0.93	มาก
	7.2 กิจกรรมย่อยที่ 2 การนำเสนอผลการอ่าน	4.22	0.97	มาก
8	ขั้นการประเมินผล	4.33	1.00	มาก
	8.1 กิจกรรมย่อยที่ 1 กิจกรรมประเมินผลงานการอ่าน	4.33	1.00	มาก
	8.2 กิจกรรมย่อยที่ 2 กิจกรรมการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้	4.33	1.00	มาก
9	ระบบสังคม มีความชัดเจน เหมาะสม และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.00	0.87	มาก
10	หลักการตอบสนอง มีความชัดเจน เหมาะสม และสามารถนำไปปฏิบัติ ได้จริง	4.22	0.97	มาก
11	ระบบสนับสนุน มีความชัดเจน เหมาะสม และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.33	0.71	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		4.35	0.81	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่อง การอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีผลการประเมินความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) โดย ประเด็นการประเมินที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความสอดคล้องกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและจัดลำดับเหมาะสมในการนำไปจัดการเรียนการสอน ขั้นกระตุ้นผู้เรียน กิจกรรมย่อยที่ 1 กิจกรรมกระตุ้นความสนใจ และกิจกรรมย่อยที่ 2 กิจกรรมตั้งจุดมุ่งหมายการอ่านโดยแต่ละข้อมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.56$)

นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะเพิ่มเติมในการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่อง การอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยในส่วนของหลักการ แนวคิด ทฤษฎีควรเพิ่ม แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา/ส่งเสริมการรู้เรื่อง การอ่าน จิตวิทยาการอ่าน ควรแสดงความเชื่อมโยงของรูปแบบกับ องค์ประกอบต่างๆ ให้ชัดเจน ควรระบุเทคนิคที่จะนำมาใช้ว่าใช้เทคนิคใด ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงรูปแบบตามความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญโดยได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่อง การอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ สมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่อง การอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น คือ การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นซึ่งมี 6 องค์ประกอบ คือ 1) แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน ได้แก่ แนวคิด การเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism Theory) กรวยประสบการณ์การเรียนรู้ใน การจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ (Theory of Constructivism) และแนวคิดด้านการวัดผล/ประเมินผล การอ่าน ตามแนวทางการประเมิน การรู้เรื่อง การอ่าน (Reading Literacy) ของโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) 2) วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่อง การอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการ เรียนรู้ทุกขั้นตอน 3) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 4) ระบบสังคม โดยการกำหนดบทบาทผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง บทบาทครูเป็นผู้ออกแบบการจัดการเรียนรู้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และบทบาทชุมชนเป็นผู้ที่มีส่วนสนับสนุนให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย 5) หลักการตอบสนองซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนกับกระบวนการทาง สังคมที่ส่งเสริมการรู้เรื่อง การอ่าน และ 6) ระบบการสนับสนุนการเรียนรู้เป็นการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมในห้องเรียน/ สถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้วิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในชีวิต จริง โดยเฉพาะองค์ประกอบที่ 3 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้นผู้เรียน (Stimulate) ขั้นที่ 2 ขั้นกระบวนการอ่าน (Process Reading) ขั้นที่ 3 ขั้นอภิปรายและสะท้อนผล (Discussion and Reflecting) และขั้นที่ 4 ขั้น การประเมินผล (Evaluation) ที่ส่งเสริมการรู้เรื่อง การอ่าน 3 ด้าน ได้แก่ การเข้าถึงและค้นคืนสาระ การบูรณาการและตีความ และการสะท้อนและประเมิน

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริม การรู้เรื่อง การอ่าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 พบว่า สภาพ ปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่อง การอ่าน ของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการ จัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยังคงเน้นที่ครูมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ อาจส่งผลให้การส่งเสริม ให้นักเรียนรู้เรื่อง การอ่านน้อย ในขณะที่เดียวกันหากเปลี่ยนบทบาทการจัดการเรียนรู้มาเป็นให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการทดลอง ได้ลงมือปฏิบัติ ได้ค้นคว้า การทดลอง จะส่งผลต่อการรู้เรื่อง การอ่านมากขึ้น แต่ครูผู้สอน จำนวนมากยังใช้วิธีการสอนแบบยัด ครูเป็นศูนย์กลาง โดยใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย มุ่งเน้นสอนเนื้อหา ส่งเสริมการท่องจำมากกว่ามุ่งให้ผู้เรียน คิดแก้ปัญหา หรือสืบเสาะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนคิดไม่เป็น ขาดความเข้าใจในการเรียนรู้โดยใช้ทักษะกระบวนการคิด ขาด การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลวิจัยของพรพรประเวศ สัตตบุษยวรกุล (2556, น.74-84) เรื่อง การ

สังเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจและชีวิตจริงเพื่อระบุปัญหาและการแก้ไขการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยสำรวจข้อมูลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษามาตรฐานสากลในโรงเรียนมาตรฐานสากล วิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในส่วนที่มีปัญหาจากการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษามาตรฐานสากลในโรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในส่วนที่มีปัญหาจากการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษามาตรฐานสากลในโรงเรียนมาตรฐานสากล จากการสำรวจ พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนรู้แบ่งได้ 2 ประเด็น คือ 1) นักเรียนมีกระบวนการคิด/ระบบความคิดยังไม่เป็นระบบ ยังเคยชินกับการคัดลอก 2) ครูขาดความเข้าใจในธรรมชาติของวิชาและกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม และ ครูมีปัญหาเรื่องการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลชีวิตจริง พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนรู้มี 5 ข้อ คือ 1) ความพร้อมของนักเรียนในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน 2) เวลาในการทำงาน 3) ทักษะการสื่อสาร 4) ทักษะการคิด และ 5) ทักษะในการทำงาน และผลการสำรวจแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูจากการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษามาตรฐานสากลในโรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า ผู้บริหารควรจัดการประชุมครูเพื่อวางแผนสำหรับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูควรหาตัวอย่างการศึกษาค้นคว้าที่หลากหลาย และศึกษาเพิ่มเติมในด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน ครูควรเข้ารับการอบรมเพื่อให้มีความรู้เป็นแนวทางเดียวกัน ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลชีวิตจริง พบว่า ครูศึกษาเอกสารต่างๆ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหารายละเอียด ใช้ทักษะในการพูด และใช้คำถามในการเปิดประเด็นความคิดของนักเรียน ใช้ตัวอย่างที่ถูกต้องและเหมาะสมกับงานของนักเรียนเป็นกรณีศึกษา ใช้ Social Media เช่น Facebook ในการให้คำปรึกษานักเรียนนอกเหนือเวลาเรียนในโรงเรียน

ในส่วนความต้องการการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่านของนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเฉพาะการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่านของนักเรียน ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการลงมือกระทำ มากกว่าการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้เพียงอย่างเดียว เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนโดยการลงมือทำ พัฒนาทักษะการเชื่อมโยงความรู้ เน้นการจัดการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนกับเพื่อน/กระบวนการกลุ่ม และพัฒนาการคิดขั้นสูงในการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินผล และเน้นให้ผู้เรียนและผู้สอนรับข้อมูลป้อนกลับจากการประเมินอย่างรวดเร็วสามารถส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนได้ สอดคล้องกับผลวิจัยของ Kvam (2000, p.45) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อความคงทนในการเรียนวิชาสถิติเบื้องต้นทางวิศวกรรมศาสตร์ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลอง ใช้การเรียนรู้เชิงรุก และกลุ่มควบคุม ใช้การเรียนรู้แบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความคงทนในการเรียนรู้ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังการเรียน 8 เดือน ไม่แตกต่างจากการเรียนจบทันที ผลวิจัยของ Kirsch et al. (2002, p.43) ได้ใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้การอ่านซึ่งพบว่า ความผูกพันต่อการอ่านของนักเรียนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลหรือผลกระทบขนาดใหญ่ต่อการรู้การอ่าน โดยผลจากการวิเคราะห์พบว่าคิดเป็นสองเท่าของความแตกต่างเมื่อเทียบกับสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจต่อการรู้การอ่าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเยาวชนที่มีความผูกพันต่อการอ่านสูงจะสามารถชดเชยปัญหาด้านรายได้ของครอบครัวและข้อจำกัดของครอบครัวในการบรรลุผลด้านการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญในชีวิตวัยเรียนของนักเรียน ดังนั้นจึงควรรักษาสถานะที่ทำให้นักเรียนเป็นผู้มีความผูกพันต่อการอ่านและการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความสามารถที่จะเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เพื่อความสำเร็จทางวิชาการได้เป็นอย่างดี รวมทั้งผลการศึกษาของ OECD (2009, p.71) พบว่า ความผูกพันต่อการอ่านของนักเรียนแตกต่างกันในแต่ละประเทศ ซึ่งบางประเทศที่มีคะแนนการรู้การอ่านสูงกว่าค่าเฉลี่ยจะแสดงผลความผูกพันต่อการอ่านสูงอย่างชัดเจนเมื่อเทียบกับประเทศที่มีความผูกพันต่อการอ่านระดับต่ำ และเกือบทุกประเทศพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อการอ่านคือมีนิสัยรักการอ่าน ดังนั้น การจัดการเรียนรู้เชิงรุกส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถด้านการรู้เรื่องการอ่านที่แตกต่างกัน

2. ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มืองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ แนวคิด ทฤษฎีพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 4) ระบบสังคม 5) หลักการตอบสนอง และ 6) ระบบสนับสนุน โดยใช้แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานที่สนับสนุน ได้แก่ แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้ แนวคิดการวัดประเมินผล การเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้และทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ ซึ่งมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นกระตุ้นผู้เรียน ขั้นกระบวนการอ่าน ขั้นอภิปรายและสะท้อนผล และขั้นการประเมินผล โดยมีระบบสังคม ที่เน้นบทบาทครูบทบาทของนักเรียนและบทบาทของชุมชนในแต่ละขั้นตอนที่มีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีผลการประเมินความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) โดยประเด็นการประเมินที่มีความเหมาะสมมากที่สุดคือ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความสอดคล้องกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และจัดลำดับเหมาะสมในการนำไปจัดการเรียนการสอน เนื่องจาก 1) การออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ครั้งนี้วางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ตามที่ทศนา แคมมณี (2554, น.221) ที่ระบุว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่างๆ โดยประกอบด้วย กระบวนการ หรือขั้นตอนสำคัญในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการจัดการเรียนรู้นั้นเป็นไปตามทฤษฎีหลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือ ซึ่งได้พิสูจน์ ทดสอบหรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce Joyce, B., Weil, M. และ Calhoun, E. (2011, p.84) ที่ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย หลักการ แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนการสอนหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่จะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ระบบสังคม บทบาทผู้สอน บทบาทผู้เรียน หลักการตอบสนอง การสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์และระบบสนับสนุน สื่อ อุปกรณ์และทรัพยากรการเรียนรู้ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม 2) หลักการ แนวคิด และทฤษฎี ที่นำมาสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในครั้งนี้คือ แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการลงมือกระทำ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ สอดคล้องแนวคิดของ Beverly Davis, Michele Summers. (2014, p.2) ที่ว่าการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง สอดคล้องกับ Wilke (2003, p.152) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนรู้เชิงรุกมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนที่สูงขึ้นและงานวิจัยของ สาวิตรี โรจนะสมิต อาร์โนลด์ (2555, น.72) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนเชิงรุก ส่งผลให้ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครอบคลุมลักษณะสำคัญของรูปแบบ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นและเนื้อหาสาระของวิชาอื่นๆ เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนา รูปแบบเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านอื่นๆ หรือส่งเสริมสมรรถนะสำคัญด้านอื่นๆ ของผู้เรียน

บรรณานุกรม

- ทัศนีย์ เศรษฐพงษ์ และวิภาวรรณ เอกวรรณัง (2563). การพัฒนาความสามารถในการรู้เรื่องการอ่านตามแนวทางการสอบแบบ PISA โดยใช้แนวคิด การอ่านจากต้นแบบของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 2(1). สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2563, <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDKKUJ/article/view/240784/163770>.
- ทิตนา ขมมณี. (2554). *ศาสตร์การสอน:องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์. พระพรเขต สัตตบุษย์วรกุล. (2556). *การสังเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจและชีวิตจริงเพื่อระบุปัญหาและการแก้ไขการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. สาขาวิชาวิธีวิทยาการศึกษา การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- ศิริรัตน์ จำแนกสาร. (2556). *การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้การอ่าน ของนักเรียนอายุ 15 ปี ในประเทศไทย (ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต)*. สาขาวิชาการศึกษาและประเมินทางการศึกษา ภาควิชาการศึกษา. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *คู่มือการสอนอ่านเขียนโดยการแจกลูกสะกดคำ*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *คู่มือ การเรียนการสอนการอ่านคิดวิเคราะห์สู่การพัฒนาการอ่านตามแนวทาง PISA*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2559). *สรุปผลการวิจัย PISA 2015 วิทยาศาสตร์ การอ่านและคณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2562). *ผลการประเมิน PISA 2018*. 2562. สืบค้นเมื่อ วันที่ 3 ธันวาคม 2562, จาก <https://drive.google.com/file/d/18DKqGcld1dN6IWF07TXG8YZsQOg-NlWZ/view>.
- สาวิตรี โรจนะสมิต อาร์โนลด์. (2555). *การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนเชิงรุก (active learning) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (รายงานการวิจัย)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- Beverly, D. & Michele, S. (2014). Applying Dale's Cone of Experience to Increase Learning and Retention: A Study of Student Learning in a Foundational Leadership Course. In *Engineering Leaders Conference 2014*. Retrieved October 6, 2019, from <http://dx.doi.org/10.5339/qproc.2015.elc2014.6>.
- Bransford, J., Brown, A., & Cocking, R. (2000). *How People Learn: Brain, Mind, Experience, and School*. Washington, D.C.: National.
- Joyce, B., Weil, M & Calhoun, E. (2011). *Models of Teaching*. Boston: Pearson Education.
- Kirsch, I., De Jong, J., Lafontaine, D., Mcqueen, J., Mendelovits, J. & Monseur, C. (2002). *Reading for Change: Performance and Engagement across Countries*. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.
- Kvam, P.H. (2000). The Effect of Active Learning Methods on Student Retention in Engineering Statistics. *The American Statistician*, 54(2), 136-140
- OECD. (2009). *PISA 2009 Assessment Framework: Key Competencies in Reading, Mathematics and Science*. Retrieved October 6, 2019, from <https://www.oecd.org/pisa/pisaproducts/44455820.pdf>.

- Sweller, J. (2006). *The Worked Example Effect and Human Cognition: Learning and Instruction*. New Jersey: Educational Technologies.
- Wilke, R. R. (2003). The Effect of Active Learning on Student Characteristics in a Human Physiology Course for Nonmajors. *Advances in Physiology Education*, 27(4), 207-223.